

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติ มาตรา 1 เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการ โทรทัศน์ พ.ศ. 2551” ส่วนที่ 1 ระบุในมาตรา 10 ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการ โทรทัศน์โดยใช้คลื่นความถี่ ต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการบริการชุมชน คือ สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนหรือการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีการศึกษา มาตรา 63 บัญญัติว่า รัฐบาลต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและ โครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง และการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมตามความจำเป็น

คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จึงขอดำเนินการ จัดตั้งศูนย์ผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษา (สถานีวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน) ในสถานศึกษา ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสื่อทางวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษา บริการสาธารณะ และเทคโนโลยีที่ชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกับสถานศึกษาของ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในการดำเนินการ บริหารจัดการ โดยที่ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

สืบเนื่องมาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) สนับสนุนเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นการเสริมสร้างภูมิความรู้ในหลายมิติ จนสามารถขยายผลก่อให้เกิดความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของชุมชน ส่งเสริมการพัฒนา คนให้มีคุณธรรมนำความรู้ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันแก่ประชาชนในชุมชนทั่วประเทศ

การสื่อสารยุคปัจจุบัน ถือว่าเป็นยุคการสื่อสารไร้พรมแดน สร้างบทบาทแห่งการเรียนรู้ ตามอัธยาศัย มีอิทธิพล และส่งผลกระทบต่อสังคม การดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างยิ่ง ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การกระจายเสียงผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถส่งข่าวสารข้อมูล ความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้ผู้ฟังทุกระดับอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันสื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถนำเสนอผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตและสามารถรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงพร้อมการทำกิจกรรมอื่น ผู้ฟังรายการ ได้รับข้อมูล ข่าวสาร เนื้อหาของรายการที่มีสาระและความบันเทิงควบคู่กัน

สื่อวิทยุกระจายเสียงสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองที่มีผลกระทบและมีประโยชน์ต่อประชาชนทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการสื่อสารที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดี

ระหว่างภาครัฐบาลกับภาคประชาชนให้เกิดขึ้น สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วประเทศและสามารถรับฟังข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่

สื่อวิทยุชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความต้องการการบริโภคสื่อของประชาชน มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำข่าวสารและเนื้อหารายการ มาปรับและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลที่ไม่ตรงตามความต้องการและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้ประชาชนปฏิเสธข้อมูลจากสื่อวิทยุกระจายเสียงหรือสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อให้รูปแบบรายการและเนื้อหารายการวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษาเป็นที่ต้องการของประชาชนเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ที่สามารถรับสัญญาณของวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชนได้ ดังนั้นต้องคำนึงถึงรูปแบบและเนื้อหารายการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ดังนั้นการศึกษารูปแบบและเนื้อหารายการให้มีขอบเขตและวิธีการนำเสนอประกอบด้วยเนื้อหาสาระและตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ถือเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการศึกษาได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยนี้ศึกษาทัศนคติของผู้รับฟังรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทางคณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จึงขอดำเนินการจัดตั้งศูนย์ผลิตรายการวิทยุเพื่อการศึกษา (สถานีวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน) ในสถานศึกษาขึ้นในปี พ.ศ. 2551 วัตถุประสงค์เพื่อรองรับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกทั้งเป็นสถานีวิทยุชุมชนที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอนและฝึกทักษะวิชาชีพ ด้านการจัดรายการวิทยุ รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหาสาระและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนใกล้เคียง หลังจากวิทยุชุมชนเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชนทดลองออกอากาศส่งสัญญาณเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วทางสถานีต้องการทราบทัศนคติของผู้ฟังรายการที่มีต่อการรับฟังรายการ ศึกษาความต้องการรูปแบบและเนื้อหาของรายการ รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาของรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการและทัศนคติของผู้รับฟังรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบ เนื้อหารายการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ผู้ที่เคยรับฟังรายการวิทยุเครือข่ายชุมชนเพื่อการศึกษา 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ ที่อาศัยอยู่ในอำเภอธวัชบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเป้าหมายที่สามารถรับฟังสถานีวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ ได้อย่างชัดเจน โดยใช้การตอบแบบสอบถามถึงทัศนคติของผู้ฟัง

รายการ วิทยุชุมชนเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างง่าย โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วย ลักษณะของผู้ฟัง, ทัศนคติที่มีต่อรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ และทัศนคติที่มีต่อประเภทของรายการ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความพึงพอใจโดยรวมในการฟังรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ และพฤติกรรมการฟังรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์

แบบสอบถามความต้องการและทัศนคติของผู้ฟังรายการ แบ่งข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (Multiple Choice Question) และเลือกตอบเพียงข้อเดียว

ตอนที่ 2 ความต้องการและทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบรายการวิทยุชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close Question) เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบรายการวิทยุชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Question) เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ จังหวัดปทุมธานี ในเชิงภาพพจน์บวกหรือลบ ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมการฟังรายการ ทั้งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการชักจูงโน้มน้าวตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ทัศนคติที่มีต่อรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ตซ์ จังหวัดปทุมธานี คือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ฟังที่มีต่อรายการวิทยุเครือข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75

เมกกะเฮิร์ต ที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับข่าวสาร ความรู้ การศึกษา ความบันเทิง ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระและรูปแบบรายการ ด้านผู้ดำเนินรายการ และด้านเวลาในการดำเนินรายการ

ทัศนคติที่มีต่อประเภทของรายการวิทยุ คือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้ฟังที่มีต่อรายการวิทยุ เครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต ที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ การศึกษา ความบันเทิง ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านข่าวสาร ด้านความบันเทิง ด้านความรู้และการศึกษา

พฤติกรรมการฟัง หมายถึง ความพร้อมที่จะสนองตอบหรือ โน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ยอมรับหรือต่อต้าน นอกจากนั้นยังพร้อมที่จะสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่ได้รับฟังจากรายการวิทยุเครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต ได้แก่ ด้านความถี่ในการฟัง ด้านระยะเวลาในการฟัง ด้านลักษณะการฟัง

รายการวิทยุเครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต คือ รายการวิทยุที่เสนอเรื่องราวเกี่ยวกับข่าวสาร ความรู้ การศึกษา และความบันเทิง

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ คือ ลักษณะของผู้ฟังรายการวิทยุเครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความต้องการและทัศนคติของผู้ฟังรายการวิทยุเครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต จังหวัดปทุมธานี
2. ทราบแนวทางการปรับปรุงรูปแบบ และเนื้อหารายการที่เหมาะสมกับผู้ฟังรายการวิทยุเครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต
3. ได้รูปแบบและเนื้อหารายการที่เหมาะสมกับผู้ฟังรายการวิทยุเครื่องข่ายการศึกษาเพื่อชุมชน 107.75 เมกกะเฮิร์ต